

NÚCEM

NÁRODNÝ ÚSTAV CERTIFIKOVANÝCH
MERANÍ VZDELÁVANIA

Maturitná skúška 2012

**Správa
o výsledkoch externej časti a písomnej formy
internej časti
maturitnej skúšky**

z ruského jazyka B2

PhDr. Eva Gábrišová
RNDr. Viera Ringlerová

Bratislava 2012

Použité skratky a pojmy

NÚCEM	Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania
MS	maturitná skúška
RJ	ruský jazyk
EČ	externá časť (maturitnej skúšky)
IČ	interná časť (maturitnej skúšky)
PFIČ	písomná forma internej časti
ÚFIČ	ústna forma internej časti
SOŠ	stredná odborná škola
GYM	gymnázium
BA	Bratislavský (kraj)
BB	Banskobystrický (kraj)
KE	Košický (kraj)
NR	Nitriansky (kraj)
PO	Prešovský (kraj)
TN	Trenčiansky (kraj)
TT	Trnavský (kraj)
ZA	Žilinský (kraj)
položka (testová)	príklad, úloha, otázka v teste určená na riešenie a hodnotená (0, 1) v hrubom skóre

Obsah

ÚVOD.....	4
1 CHARAKTERISTIKA TESTU EČ MS Z RUSKÉHO JAZYKA ÚROVEŇ B2.....	5
2 VÝSLEDKY TESTU EČ MS Z RUSKÉHO JAZYKA ÚROVEŇ B2	7
Všeobecné výsledky.....	6
Rozdiely vo výsledkoch podľa kraja.....	6
Rozdiely vo výsledkoch podľa zriaďovateľa.....	6
Rozdiely vo výsledkoch podľa pohlavia.....	6
Rozdiely vo výsledkoch podľa známky.....	6
Úspešnosť podľa jednotlivých zručností.....	6
3 INTERPRETÁCIA VÝSLEDKOV TESTU EČ MS Z RJ ÚROVEŇ B2.....	16
Charakteristiky položiek.....	12
Analýza položiek testu EČ MS z RJ úroveň B1, 2012.....	12
1.časť: Počúvanie s porozumením.....	13
2.časť: Gramatika a lexika.....	14
3.časť: Čítanie s porozumením.....	15
4 VYHODNOTENIE PFIČ MS Z RUSKÉHO JAZYKA ÚROVEŇ B2.....	24
ZÁVER	27
LITERATÚRA	31

Úvod

Našu správu predkladáme s cieľom komentovať/vyhodnotiť výsledky, ktoré vyplynuli zo štatistickej analýzy, prípadne poukázať na úspechy i problémy žiakov tak, ako ich výsledky testov odzrkadlili.

Pri interpretácii budeme vychádzať zo štatistického spracovania výsledkov testu externej časti maturitnej skúšky úrovne B2, in: *Ringlerová, V.: Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z ruského jazyka úroveň B2, Externá časť maturitnej skúšky 2012, interný materiál. Bratislava: NÚCEM, 2012.* Z tohto zdroja v našej správe používame grafický materiál, ktorým dokumentujeme jednotlivé štatistické ukazovatele, z ktorých vychádzame. V správe sú z neho použité priložené obrázky a tabuľky.

Cieľom externej časti maturitnej skúšky je priniesť porovnateľné výsledky pre žiakov a v určitých ukazovateľoch aj pre stredné školy v Slovenskej republike. Správa obsahuje interpretáciu štatistických výsledkov testu EČ maturitnej skúšky z ruského jazyka pre úroveň B2, ktorý bol administrovaný pod kódom 1023. Test spolu s kľúčom správnych odpovedí je uvedený na internetovej stránke NÚCEM v časti Maturita 2012.

V 1. kapitole prinášame základné charakteristiky analyzovaného testu, jednotlivých typov testových úloh, z ktorých je zložený, ako aj čas jeho administrácie.

V 2. kapitole poukazujeme na kvalitu testu a prezentujeme najrelevantnejšie výsledky analyzovaného testu.

V 3. kapitole interpretujeme výsledky testu na základe výsledkov štatistickej analýzy, resp. podľa vybraných ukazovateľov položkovej analýzy testu. Interpretujeme štatistické informácie o psychometrických charakteristikách testu, komentujeme položky, ktoré v niektorých charakteristikách nedosiahli najlepšie parametre.

V 4. kapitole hodnotíme test písomnej formy internej časti maturitnej skúšky z hľadiska jeho úspešnosti.

Záver zhŕňa základné zistenia smerované k hodnoteniu výkonov populačného ročníka, a hodnoteniu kvality testu, ako základného meracieho nástroja.

Informácie, ktoré správa prináša, sú určené tvorcom testov, pedagógom, didaktikom jednotlivých predmetov a kompetentným pedagogickým pracovníkom v problematike hodnotenia výsledkov vzdelávania.

1 Charakteristika testu EČ MS z ruského jazyka úroveň B2

Dňa 14. marca 2012 sa konala externá časť maturitnej skúšky (EČ MS) z ruského jazyka úrovne B1 a B2. V nej boli administrované nasledujúce testy:

- test externej časti MS pre úroveň B2 (EČB2),
- test externej časti MS pre úroveň B1 (EČB1),

Cieľom externej časti (EČ) a písomnej formy internej časti (PFIČ) maturitnej skúšky (MS) je overiť a zhodnotiť tie vedomosti a zručnosti maturantov, ktoré nie je možné overiť v dostatočnej miere v ústnej forme internej časti maturitnej skúšky. Vysoká objektivita a validita skúšky zaručuje porovnateľné výsledky žiakov z celého Slovenska.

Test externej časti MS pre úroveň B2 (EČ MS úroveň B2) bol vytvorený podľa požiadaviek špecifikačnej tabuľky, ktorá definovala základné charakteristiky testu, ako sú obsahový rámec úloh (témy podľa Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov z ruského jazyka B2, t. zn. maturitného štandardu), predpokladaný počet úloh, typ úloh (s krátkou odpoveďou/s výberom odpovede), skúšané myšlienkové operácie, náročnosť úloh.

Test externej časti maturitnej skúšky z ruského jazyka pre úroveň B2 je určený maturantom všetkých typov stredných škôl, ktorí počas štúdia dosiahli v ruskom jazyku *úroveň pokročilý*. Obsahom aj náročnosťou zodpovedá úrovni B2 *Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky*, ktorý vydala Rada Európy.

Test úrovne B2 pozostával z troch častí:

- Počúvanie s porozumením s vymedzeným časom na riešenie 30 minút,
- Gramatika a lexika (cca 45 minút),
- Čítanie s porozumením (cca 45 minút).

Celkový čas na vypracovanie testu EČ bol 120 minút.

Test úrovne B2 obsahuje 80 úloh, z toho 46 úloh s výberom odpovede a 34 úloh s krátkou odpoveďou. Za správnu odpoveď získal žiak 1 bod, za nesprávnu, alebo ak neodpovedal, 0 bodov. Boli vytvorené dva varianty z každej úrovne testu, ktoré sa líšili poradím úloh, resp. pri úlohách s výberom odpovede poradím alternatív odpovede.

Test EČ MS, úroveň B2 obsahoval:

- úlohy na reprodukciu a jednoduché myšlienkové operácie (porozumenie, priraďovanie, zoraďovanie, doplňovanie, triedenie, porovnávanie, jednoduchá aplikácia),

- úlohy vyžadujúce zložitejšie myšlienkové operácie (analýza, syntéza, indukcia, dedukcia, vysvetľovanie, hodnotenie, dokazovanie, overovanie),
- úlohy vyžadujúce tvorivý prístup (tvorba hypotézy, zložitejšia aplikácia, riešenie problémových situácií, objavovanie nových myšlienok a vzťahov).

V teste boli zastúpené úlohy rôzneho stupňa obťažnosti od veľmi ľahkých, ľahkých, stredne ťažkých až k náročným.

2 Výsledky testu EČ MS z ruského jazyka, úroveň B2

Z podrobnej štatistickej analýzy výsledkov testu externej časti maturitnej skúšky 2012, ako aj z analýzy jednotlivých položiek testu EČ B2 z ruského jazyka uvádzame údaje z nášho pohľadu najdôležitejšie.

Všeobecné výsledky

Test z ruského jazyka úrovne B2 písalo 293 žiakov zo 34 škôl, väčšinu žiakov tvorili žiaci štátnych škôl (76,5 %). Tabuľka dokumentuje štatisticky vyhovujúcu priemernú úspešnosť testu (43,3 %) a *Cronbachovo alfa*, t. zn. *koeficient spoľahlivosti* je 0,942, čo dokazuje vysokú *reliabilitu* testu, teda môžeme konštatovať, že spoľahlivosť merania je vysoká aj pri takomto nie veľmi vysokom počte žiakov, ktorý riešili maturitný test vyššej úrovne.

Nasledujúca súhrnná tabuľka uvádza hlavné ukazovatele, ktoré relevantne charakterizujú test:

Štatistické hodnoty v tabuľke 1 reprezentujú psychometrické charakteristiky testu, ktoré nám dávajú podklad k interpretácii vlastností testu.

Hodnota *Maximum* uvádza maximálnu hodnotu úspešnosti, ktorá bola dosiahnutá, a hodnota *Minimum* minimálnu hodnotu úspešnosti, teda najnižší počet percent, ktoré dosiahol niektorý z testovaných žiakov.

Úspešnosť definujeme ako percentuálny podiel bodov za položky, na ktoré žiak správne odpovedal z celkového počtu bodov, ktoré mohol v teste získať.

Štandardná odchýlka vyjadruje mieru rozptýlenia úspešnosti žiakov od aritmetického priemeru, zjednodušene je to priemer nameraných odchýlok od aritmetického priemeru.

Dolná a horná hranica intervalového odhadu úspešnosti populácie určuje interval, v rozmedzí ktorého sa umiestnilo 95% testovaných žiakov.

Čím je hodnota *štandardnej chyby priemernej úspešnosti* menšia, tým presnejšie charakterizuje priemer testovanej populácie.

Dolná a horná hranica intervalu spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť reprezentuje interval, v ktorom sa s 95 % pravdepodobnosťou nachádza populačný priemer.

Cronbachovo alfa je koeficient reliability testu. Spoľahlivosť merania sa vyjadruje hodnotami 0 až 1. Čím je hodnota bližšia k 1, tým je hodnota spoľahlivosti merania testom lepšia.

Čím je hodnota *štandardnej chyby merania pre úspešnosť* menšia, tým presnejšie je určený bodový odhad individuálneho výsledku žiaka

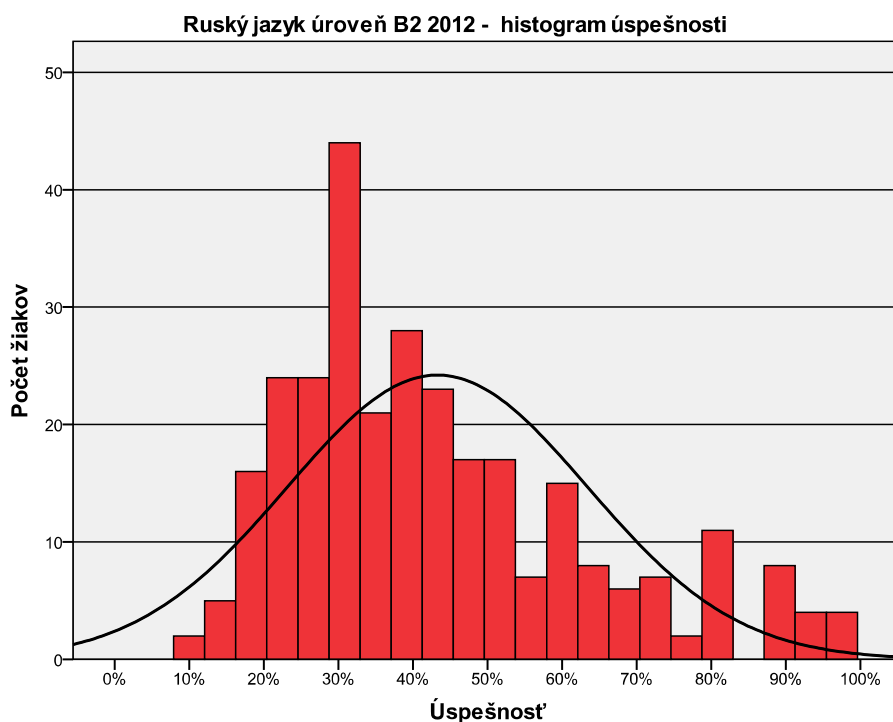
Intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka je interval, v ktorom sa s 95 % pravdepodobnosťou nachádza skutočná úspešnosť individuálneho žiaka.

Tab. 1 Výsledné psychometrické charakteristiky testu – ruský jazyk B2 2012

	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
	Mean	Mean	Mean	Mean
Počet testovaných žiakov	293	293	293	293
Maximum	100,0	100,0	100,0	99,2
Minimum	5,0	10,0	,0	10,0
Priemer	50,1	38,8	40,9	43,3
Štandardná odchýlka	21,9	20,1	23,6	20,1
Intervalový odhad úspešnosti populácie - dolná hranica	7,2	,0	,0	3,9
Intervalový odhad úspešnosti populácie - horná hranica	93,0	78,3	87,1	82,7
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	1,3	1,2	1,4	1,2
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - dolná hranica	47,6	36,5	38,2	41,0
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - horná hranica	52,6	41,1	43,6	45,6
Cronbachovo alfa	,836	,901	,851	,942
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	8,9	6,3	9,1	4,8
Intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka	17,4	12,4	17,8	9,5

Z vychýlenosti histogramu vľavo a z celkovej priemernej úspešnosti 43,3% môžeme konštatovať, že test z ruského jazyka úrovne B2 sa ukázal pre konkrétnu vzorku žiakov, ktorí riešili maturitný test 1023, ako test vyššej náročnosti, tak ako to vidno z rozloženia úspešností v histograme úspešnosti na obrázku č. 1.

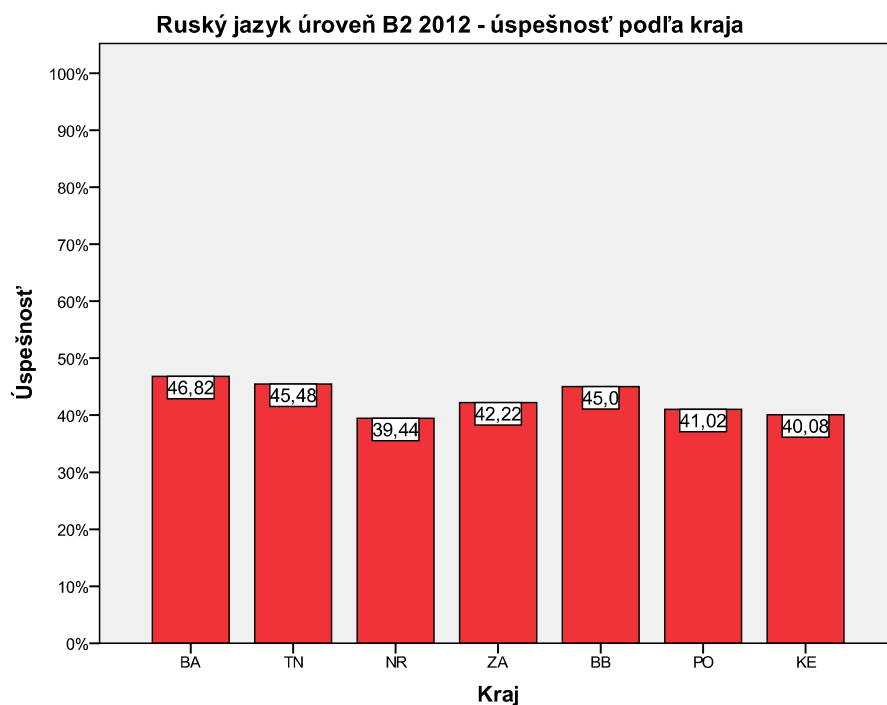
K uvádzanej nižšej (ale z hľadiska početnosti vzorky a iných charakteristík testu stále vyhovujúcej úspešnosti) samozrejme vysokou mierou v tomto maturitnom roku prispel aj fakt, že test vyššej náročnosti neriešili iba vysoko motivovaní žiaci z malého počtu gymnázií (po minulé roky počet kolísal od 4 po najviac zo 14), ale v tomto maturitnom roku po prvýkrát paušálne všetci absolventi gymnázií, tak, ako im to ukladala vyhláška o ukončovaní štúdia na stredných školách, z ktorej pre nich vyplývala povinnosť zvoliť si test úrovne B2 – teda test vyššej náročnosti. To sa samozrejme prejavilo aj na celkovom zvýšení početnosti vzorky (do roku 2012 počet maturujúcich z RJ na úrovni B2 neprekračoval 50 žiakov) a hlavne aj na jej kvalitatívnych parametroch (test úrovne B2 museli písať všetci, teda aj tí menej zdatní a úspešní, hoci všetci boli z radov gymnazistov až na jednu výnimku) .

Obr. 1 Histogram úspešnosti - ruský jazyk B2 2012

Rozdiely vo výsledkoch podľa kraja

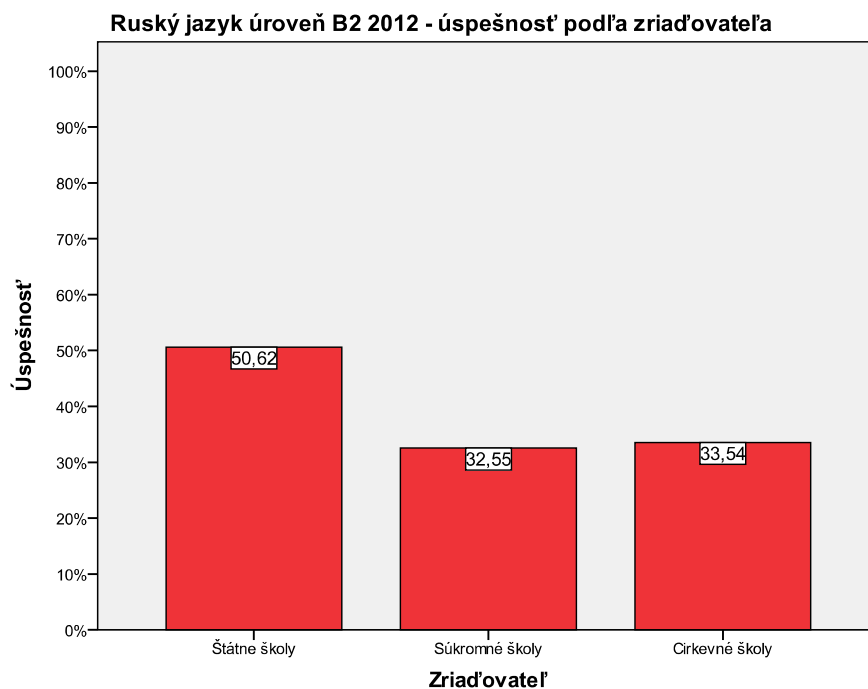
Z pohľadu rozdelenia úspešnosti žiakov podľa krajov SR z obrázka č. 2 vidno, že v jednej skupine s vyššou úspešnosťou v teste skončili v tomto maturitnom roku žiaci Bratislavského, Trenčianskeho a Banskobystrického kraja a (ich úspešnosť celkovo oscilovala medzi cca 47 % až 45 %) a v druhej skupine žiaci zo Žilinského, Prešovského, Košického a nakoniec Nitrianskeho kraja (úspešnosť oscilovala od cca 42 po 39 %).

Obr. 2 Úspešnosť podľa kraja - ruský jazyk B2 2012

Rozdiely vo výsledkoch podľa zriaďovateľa

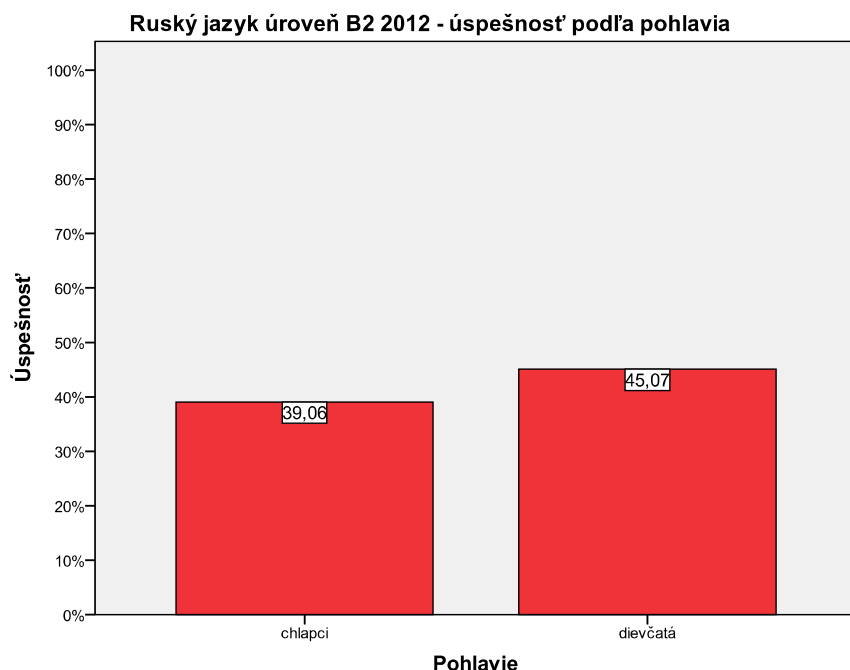
Podľa grafu úspešnosti na Obr. 3 z pohľadu zriaďovateľa školy vidíme, že žiaci zo štátnych škôl dosiahli oveľa vyššiu úspešnosť (50,62 %) ako žiaci zo súkromných a cirkevných škôl (cca 33 %).

Obr. 3 Úspešnosť podľa zriaďovateľa - ruský jazyk B2 2012

Rozdiely vo výsledkoch podľa pohlavia

Hoci si tento typ testu si zvolilo z testovanej vzorky oveľa viac dievčat (62,6 %) ako chlapcov (36,5%), možno konštatovať, že jednotlivé testové položky boli zostavené nediskriminujúco z hľadiska ich atraktívnosti pre obidve pohlavia, o čom svedčí iba mierny rozdiel v dosiahnutej úspešnosti v prospech dievčat, ktorý sme zaznamenali aj tento rok, ako to dokumentuje aj Obr. 4.

Obr. 4 Úspešnosť podľa pohlavia - ruský jazyk B2 2012

Rozdiely vo výsledkoch podľa známky

V maturitnom roku 2012 úspešnosť menšiu alebo rovnú 33 % dosiahlo až 115 žiakov z 293, čo predstavovalo 39,2 % celkového počtu žiakov. Takýto výsledok ovplyvnilo predovšetkým povinné zavedenie maturitnej skúšky na vyššom stupni náročnosti (B2) pre všetkých žiakov gymnázií.

Pokiaľ ide o porovnanie priemerných úspešností jednotlivých výkonnostných skupín s národným priemerom, možno konštatovať, že od národného priemeru sa líšili najmä priemerné úspešnosti jednotkárov na úrovni strednej vecnej signifikancie a štvorkárov a päťkárov na úrovni silnej vecnej signifikancie tak, ako to dokumentuje Tab. 2 .

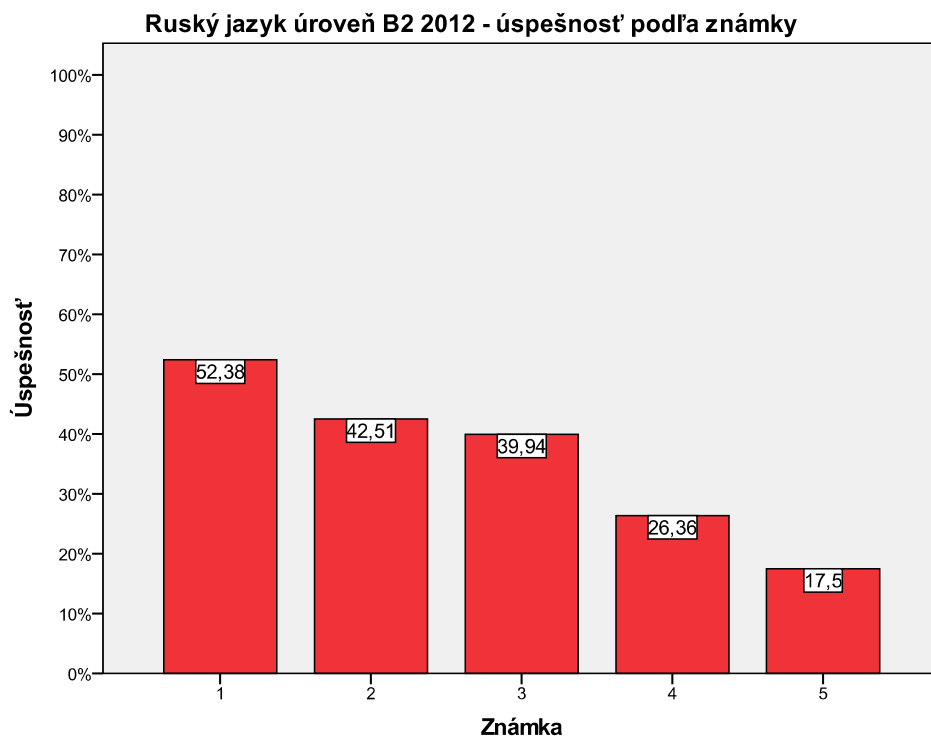
Tab. 2 Ruský jazyk úroveň B2 2012 – porovnanie priemernej úspešnosti podľa známky s národným priemerom

Národný priemer 43,3 %

Známka	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Vecná signifikancia
1	4,787	101	,000	,430
2	-,380	89	,705	,040
3	-1,451	65	,152	,177
4	-11,178	29	,000	,901
5	-10,045	4	,001	,981

Priemerná úspešnosť jednotkárov je významne lepšia ako národný priemer na úrovni strednej vecnej významnosti, priemerné úspešnosti štvorkárov a päťkárov sú významne horšie ako národný priemer na úrovni silnej vecnej významnosti. V súvislosti s hodnotou priemernej známky maturitnej vzorky, ktorá bola 2,13, by sme však očakávali lepšie celkové výsledky – konštatujeme to v súvislosti s dosť vysokým percentom žiakov, ktorí nedosiahli v teste EČ B2 ani požadovanú hranicu (viac ako 33%) na uznanie úspešného výsledku v teste EČ.

Graf na nasledujúcom obrázku dokumentuje, akú úspešnosť v teste dosiahli jednotliví žiaci rozdelení do výkonnostných skupín podľa známok.

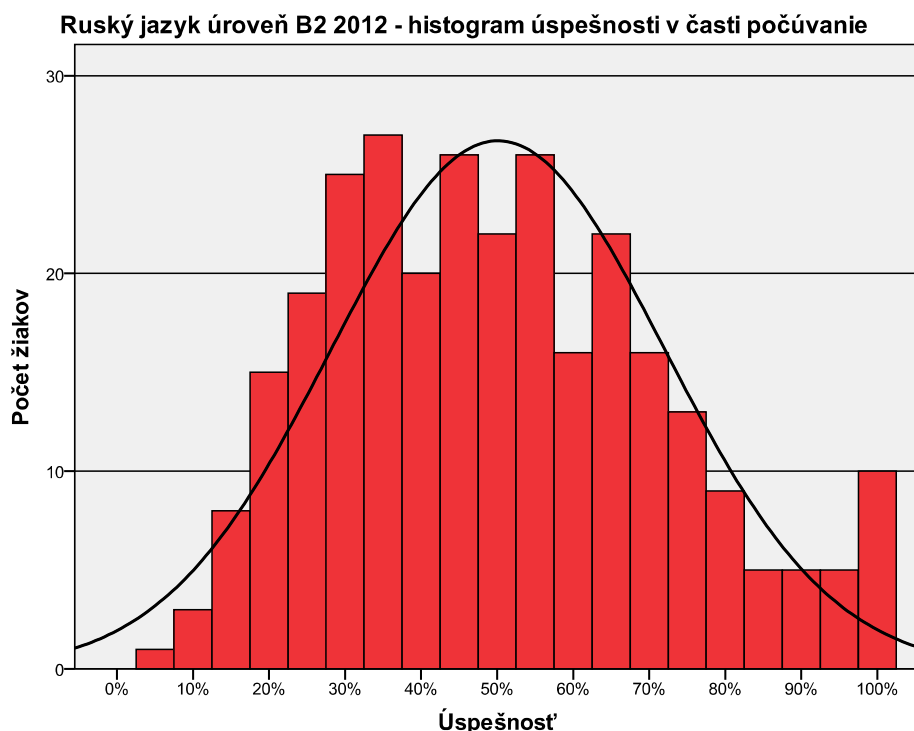

Obr. 5 Úspešnosť podľa známky - ruský jazyk B2 2012

Úspešnosť podľa jednotlivých zručností

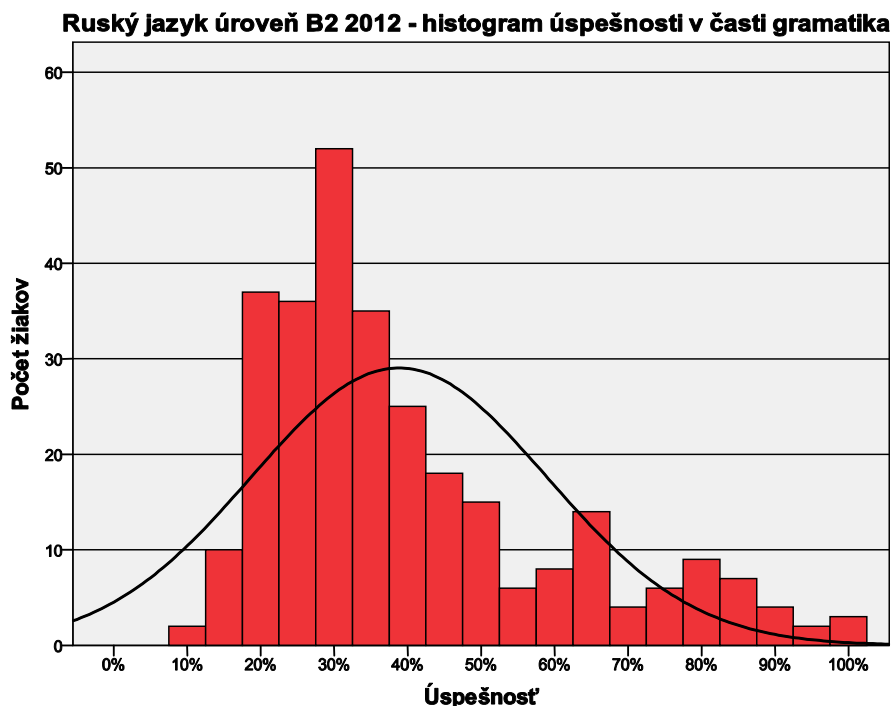
Nasledujúce 3 obrázky dokumentujú výsledky testu z hľadiska dosiahnutých úspešností podľa testovaných zručností. Stĺpcové grafy označujú, ako test rozdelil žiakov do výkonnostných skupín podľa percenta dosiahnutej úspešnosti.

Počúvanie s porozumením – v tejto časti testu mali žiaci preukázať, ako porozumeli základným informáciám a riešiť úlohy, ako je určenie správnosti či nesprávnosti výpovede, výber správnej odpovede z viacerých možností, ako aj priradovaním a doplňovaním. V *Počúvaní s porozumením* dosiahli testovaní žiaci veľmi dobrú úspešnosť 50,1 %. (pozri Tab.1), to zn., že väčšina z testových úloh sa pre túto vzorku populácie ukázala ako primerane náročná, jednotlivé úlohy v tejto časti testu dobre rozdelili žiakov podľa výkonnosti, o čom svedčí aj histogram úspešnosti, ktorý nie je výrazne posunutý ani vľavo, ani vpravo.

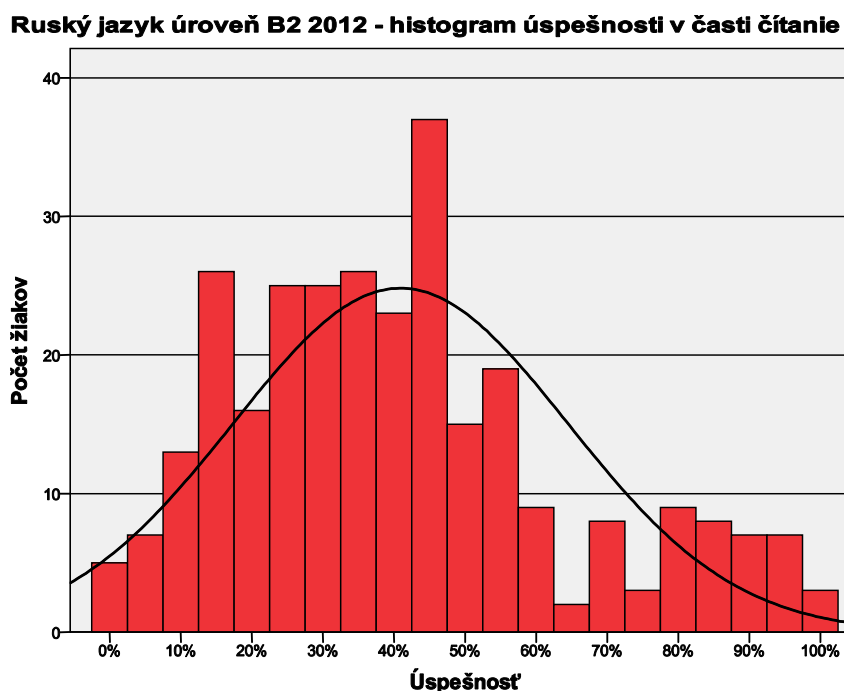
Obr. 6 Histogram úspešnosti v časti *Počúvanie* - ruský jazyk B2 2012

Gramatika a lexika – táto časť testu preveruje znalosti gramatických štruktúr a slovnej zásoby a ich správne použitie v kontexte. Žiaci mali dopĺňať adekvátne gramatické tvary na základe výberu z viacerých možností a dopĺňať slová do kontextu, resp. upravovať gramatické tvary. Aj v tejto časti dosiahli testovaní žiaci vyhovujúcu úspešnosť – 38,8 %. (pozri Tab.1), iba o niečo nižšiu, ako v časti *Čítanie* (40,9 %).

Obr. 7 Histogram úspešnosti v časti Gramatika - ruský jazyk B2 2012

Čítanie s porozumením – táto jazyková zručnosť testuje, ako žiaci porozumeli obsahu textu, či pochopili jeho hlavné myšlienky, základné súvislosti a vyriešili úlohy doplnovacieho typu, výberu z viacerých možností, resp. určenia správnosti alebo nesprávnosti výpovede. V tejto časti dosiahli testovaní žiaci dobrú úspešnosť - 40,9 %. (pozri Tab.1), ktorá je porovnateľná s výsledkom v časti Gramatika.

Obr. 8 Histogram úspešnosti v časti Čítanie - ruský jazyk B2 2012

Z uvádzaných výsledkov vidíme, že najmenej úspešní boli žiaci (ako to už tradične býva) v časti Gramatika. Približne 12-percentný rozdiel v dosiahnutej úspešnosti oproti počúvaniu s porozumením je mierne signifikantný. Zároveň však dodávame, že v prípade dosiahnutej úspešnosti s hodnotou cca 39 % v časti Gramatika môžeme stále hovoriť o dobrom výsledku.

3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS z RJ úroveň B2

Charakteristiky položiek

V tejto kapitole interpretujeme ďalšie psychometrické charakteristiky testu, ako sú napr. úspešnosť, resp. obťažnosť niektorých testových položiek, tak ako vyplynuli zo štatistických výsledkov testu.

Podľa celkových výsledkov položkovej analýzy môžeme konštatovať, že základné charakteristiky testu EČ 1023 pri pomerne málopočetnej vzorke (297 žiakov) nepoukazujú na závažné neštandardné vybočenia.

Pri hodnotení testu je dôležitým psychometrickým parametrom *úspešnosť* a s ňou súvisiaca *obťažnosť* položky.

Úspešnosť položky definujeme ako percentuálny podiel bodov za položky, na ktoré žiak správne odpovedal z celkového počtu bodov, ktoré mohol v teste získať. *Úspešnosť* položky neoddeliteľne súvisí s *obťažnosťou* - čím je úspešnosť v riešení danej položky nižšia, tým je položka obťažnejšia.

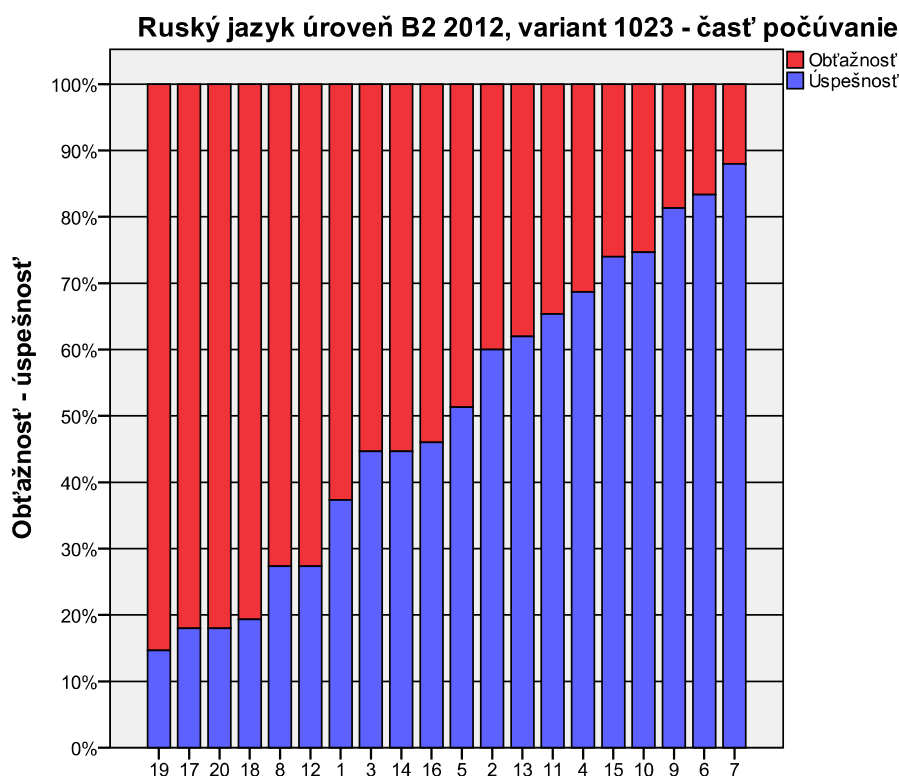
Pri hodnotení obťažnosti položiek sme postupovali podľa tejto škály:

Obťažnosť:

0,0% - 10%	extrémne ľahká položka
10,1% - 20%	veľmi ľahká položka
20,1% - 80%	stredne obťažná položka (okolo 50% je optimálna)
80,1% - 90%	veľmi obťažná položka
90,1% - 100%	extrémne obťažná položka

Analýza položiek testu EČ MS z RJ úroveň B1, 2012

1.časť: Počúvanie s porozumením

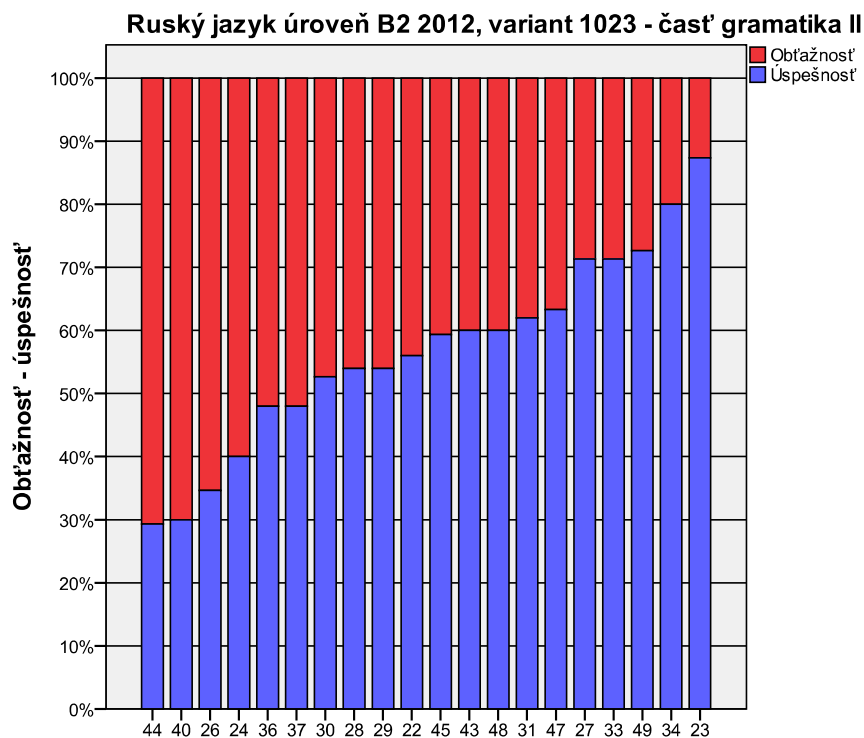
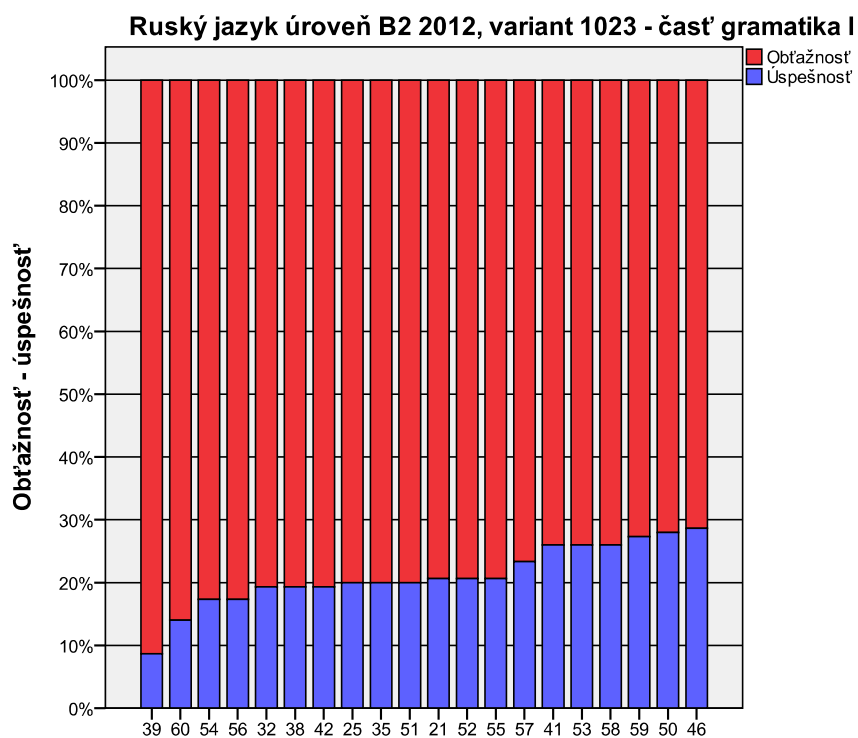
Obr. 9 Obťažnosť/úspešnosť položiek v časti Počúvanie - ruský jazyk B2 2012

Počúvanie s porozumením bola časť testu EČ, v ktorej boli žiaci v roku 2012 najúspešnejší. Z pohľadu zloženia vzorky (boli to až na jedinú výnimku žiaci gymnázií) je to jav očakávaný, ako by mali byť aj očakávané charakteristiky tejto vzorky žiakov – napr. vysoká motivácia a aspirácie v štúdiu, dobré až výborné študijné výsledky. V tejto časti nerobil žiakom väčší problém pochopiť autentické texty nahovorené rodenými hovoriacimi, prednesenými zreteľne, štandardným jazykom, v primeranom tempe a na základe takto pochopeného textu riešiť z neho vyplývajúce úlohy. Celkovo veľmi dobrú úspešnosť riešenia väčšiny položiek však nemožno pripisovať nízkej náročnosti testovaných úloh - veď texty boli dostatočne náročné na lexiku - z oblastí Obchod a služby, Spoločnosť a jej životný štýl, Krajina, ktorej jazyk sa učím – boli dostatočne rozsiahle a odzneli v tempe zodpovedajúcej úrovni náročnosti pre úroveň maturitnej skúšky B2.

Keď sa pozrieme na súhrnný graf obťažnosti, resp. úspešnosti položiek 1 – 20 na Obr. 9 vidíme, že väčšina položiek (14 úloh) sa ukázala pre danú testovanú vzorku ako primerane náročná, niektoré ako príliš ľahké (položky/úlohy č. 6, 7) – v prípade položky č. 6 išlo o úlohu s výberom zo 4 možností, bolo tu riziko výberu nesprávnej odpovede z dôvodu interferenčného javu, ale väčšina žiakov sa nedala nesprávne ovplyvniť slovenčinou a použila správny tvar prídavného mena. Úloha č. 7 (rovnakého typu ako č.6) sa ukázala pre žiakov málo náročná možno z hľadiska nižšej atraktivity distraktorov (nesprávnych odpovedí).

Žiadna z úloh v tejto časti testu nedosiahla extrémnu náročnosť, alebo naopak, neukázala sa ako extrémne ľahká, 4 úlohy sa ukázali pre tento maturitný súbor žiakov ako veľmi náročné. Boli to úlohy č.19, 17, 20, 8 - zoradené zostupne podľa obťažnosti. Úloha č. 8 k textu ekonomicko-politického zamerania, ktoré bolo náročnejšie na lexiku, tak možno aj z tohto dôvodu niektorí žiaci mali problém zachytiť správnu informáciu a určiť, či bola pravdivá, nepravdivá, alebo sa v texte nenachádzala. V úlohách č. 17, 19, 20 mali žiaci na základe vypočutého textu doplniť správne slová na vynechané miesta v krátkom „resumé“ za textom. Tento typ úloh patrí už skoro tradične k tým, ktoré niektorí menej zdatní žiaci riešia s nižšou úspešnosťou, pretože kladie dôraz na koncentráciu, analyticko-syntetickú prácu so selektovaním zachytenej informácie z vypočutého textu a tiež na dobré ovládanie lexiky a ovládanie synonym.

2.časť: Gramatika a lexika

Obr. 10 Obťažnosť/úspešnosť položiek v časti Gramatika I.,II.- ruský jazyk B2 2012

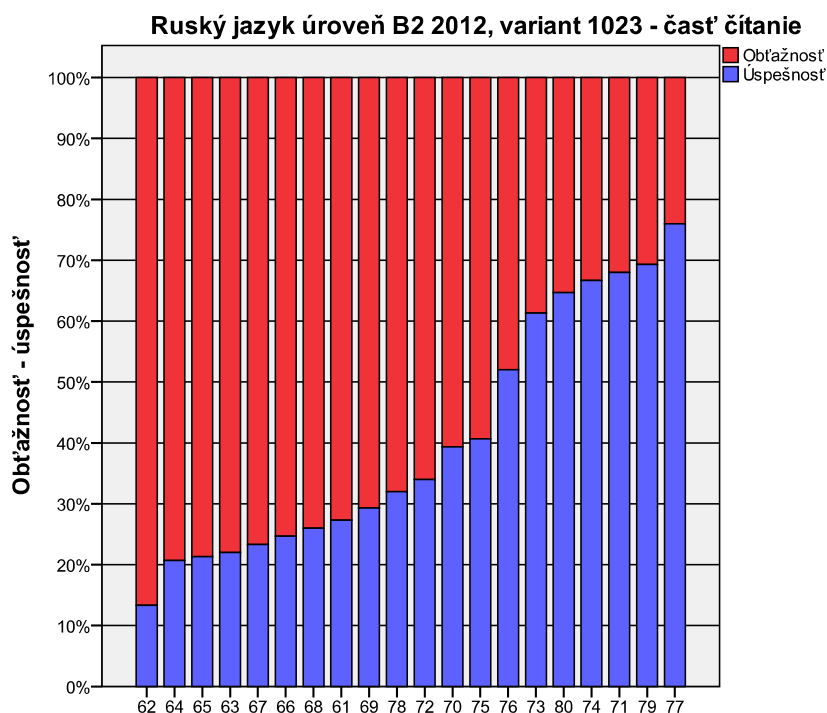
V porovnaní s ostatnými časťami testu EČ časť *Gramatika* (40 úloh od č. 21 po č. 60) dopadla najmenej úspešne, ale treba povedať, že úspešnosť 38,8 % je ešte stále vyhovujúca. Žiaci boli dostatočne úspešní pri riešení úloh produktívnych, ako aj tých, ktoré sú zamerané na pasívnu znalosť jazyka. Úspešnosť riešenia úloh z gramatiky a lexiky oscilovala od cca 87 % (položka 23) až po cca 7% (položka 39).

Prvá spomínaná úloha sa ukázala pre tento súbor žiakov ako úloha veľmi ľahká. V tomto prípade výber správnej odpovede zo 4 ponúknutých variantov uľahčila aj blízkosť slovanských jazykov a práve v tomto prípade aj veľká podobnosť časovania slovesa „prejsť“ a paradigmy ruského slovesa „перейти“ v minulom čase. Naopak, úloha č. 39 sa ukázala ako úloha na hranici extrémnej náročnosti. V tomto prípade niektorým žiakom asi robil problém skôr knižný štýl, a nie samotné bežné vzťažné zámeno „которой“, ktoré mali žiaci doplniť do vety.

Tri položky/úlohy (č. 54, 56 a 60) sa zaradili do kategórie úloh s vysokou obťažnosťou – úspešnosť ich riešenia bola veľmi nízka. Áno, samotná téma a charakter článku (Veda a technika, populárno-náučný text) predpokladá ovládanie ruského jazyka na vyššej úrovni a kladie nároky na dobré ovládanie lexiky a aj schopnosť odvodiť a odhadnúť nové neznáme výrazy, ale kompetenčné nároky ovládania cudzieho jazyka na úrovni B2 to predpokladajú a tiež je to zohľadnené aj v špecifikácii testu.

Až na tieto výnimky všetky ostatné položky/úlohy spadajú do vyhovujúcom rozmedzia s úspešnosťou riešenia medzi 20 - 80 %. Pozri *Obr. 10*.

3.časť: Čítanie s porozumením

Obr. 11 Obťažnosť/úspešnosť položiek v časti Čítanie - ruský jazyk B2 2012

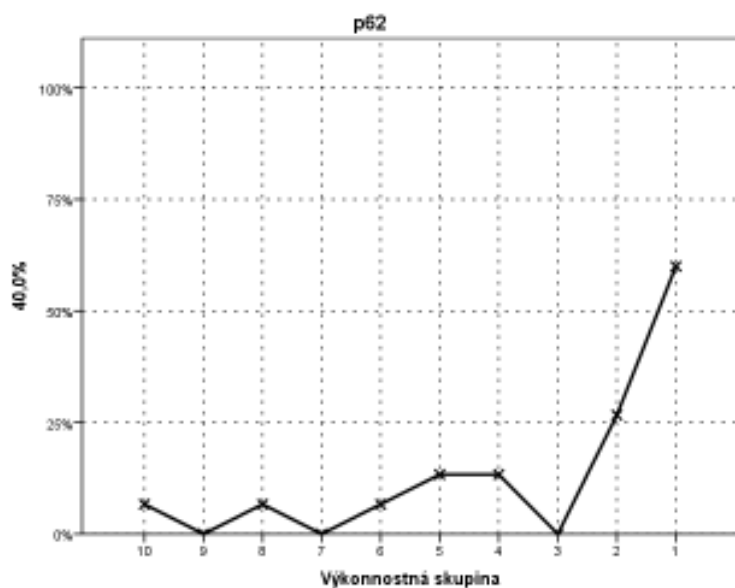
V maturitnom roku 2012 celková dosiahnutá úspešnosť s hodnotou 40,9 % zaraďuje testovanú zručnosť čítanie s porozumením na 2. miesto za počúvanie. Podľa súhrnného grafu obťažnosti, resp. úspešnosti položiek 61. – 80. na Obr. 11 vidíme, že všetky položky až na jedinou výnimku (položka č.62) majú vyhovujúce štatistické parametre obťažnosti ohraničené pásmom úspešnosti 20 % - 80 %. Teda celý tento súbor položiek/úloh sa ukázal pre danú testovanú vzorku ako primerane náročný.

Jedinú spomenutú výnimku tvorí úloha/položka č. 62, ktorú žiaci riešili s najnižšou úspešnosťou. Ide o priradovací typ testovej úlohy, v ktorej mali žiaci správne priradiť vystihujúci názov ku krátkej charakteristike/opisu rôznych typov osobností učiteliek. Názvov bolo viac ako „miničlánkov“ – charakteristík/opisov osobností, a to v pomere 10:7. Úloha nemá žiadne kritické parametre: citlivosť 40,0, korelácia medzi položkou a zvyškom testu (Point Biserial) 42,6 sú vyhovujúce. Hodnoty ako vynechanosť a neriešenosť obe zhodne s hodnotami 4,67 sú tiež v norme a vzhľadom na pomerne vysoké číslo tejto položky od začiatku testu sú aj očakávané. Ale keď sa pozrieme na tabuľku distraktorov (Tab.3), tak vidíme, že správnu odpoveď (je vyznačená žltou farbou) si vybralo spomedzi ponúkaných možností A – J (1 správna odpoveď, a 9 distraktorov) iba 20 žiakov a nesprávna odpoveď (distraktor B) „zviedla“ z cesty správneho riešenia až 43 žiakov. V tomto prípade boli úspešní žiaci, ktorí pochopili nuansy ruskej lexiky a vedeli ju aj adekvátne použiť. Očakávali

sme, že to budú tí, ktorí boli úspešnejší v doterajšom štúdiu. Ale ako sme sa mali možnosť presvedčiť aj pri analýzach minulých maturitných testov EČ - v praxi neraz dochádza k paradoxným situáciám, ako aj v tomto prípade. Keď sa pozrieme na graf rozloženia úspešnosti a citlivosti položky č. 62 (Obr. 12) tak vidíme, že napriek všeobecnému didaktickému očakávaniu, že úspešnejší žiaci by mali náročnejšie úlohy vyriešiť s väčšou pravdepodobnosťou, ako žiaci slabší, nezodpovedá v tomto prípade realite, resp. konečnému výsledku. Z nejakých nám ťažko vysvetliteľných dôvodov túto položku práve tí „lepší“ žiaci riešili s nízkou úspešnosťou.

Tab.3 Analýza distraktorov – variant 1023, položka č. 62 s výberom odpovede

		A62	B62	C62	D62	E62	F62	G62	H62	I62	J62	X62
1	P. Bis.	-,02	,13	-,13	-,13	,43	-,14	,09	-,13	-,12	-,12	-,22
2	p	,12	,29	,06	,07	,13	,04	,07	,03	,03	,11	,05
3	N	18,00	43,00	9,00	10,00	20,00	6,00	10,00	5,00	5,00	17,00	7,00

Obr.12 Distribúcia úspešnosti a citlivosti – položka č. 62

Celkovo možno konštatovať, že v časti *Čítanie* si žiaci vo väčšine prípadov dobre poradili s riešením úloh, v ktorých sa preverovala ich schopnosť presne a efektívne čítať rôzne texty v ruskom jazyku, ako aj získať a spracovať potrebné informácie. V úlohách ako boli:

- priradovacia

- úloha typu: pravda / nepravda + odsek

- doplňovacia dosahovali dostatočne vysokú úspešnosť pri riešení.

Súhrnne z výsledkov štatistickej analýzy možno konštatovať, že žiaci dosiahli vo všetkých testovaných jazykových kompetenciách overovaných v častiach *Počúvanie*, *Gramatika* a *lexika*, *Čítanie* vyhovujúcu úspešnosť. Pri riešení jednotlivých úloh testu dokázali, že im žiadna z nich nerobila väčšie problémy, až na výnimky, ktoré komentujeme vyššie.

4 Vyhodnotenie písomnej formy internej časti MS z ruského jazyka úroveň B2

V teste písomnej formy internej časti maturitnej skúšky úroveň B2 (ďalej PFIČ B2) mali žiaci v krátkom písomnom útvare prezentovať nasledovné zručnosti: dodržiavanie zodpovedajúcich kompozičných postupov, štylizácie a formálneho členenia prejavu, používanie primeranej slovnej zásoby a správnych gramatických štruktúr a pravopisu. Dostali zadanie témy, obsahové požiadavky a z toho vyplývajúcu formu písomného prejavu. Hodnotenie zohľadňovalo rovnocenne obsah úlohy, členenie a stavbu textu, slovnú zásobu a gramatiku. Na riešenie testu mali žiaci k dispozícii 60 minút. Maximálny počet bodov za celú testovú úlohu bol 20 bodov. Za riešenie sa mohli pridelovať hodnoty iba v celých bodoch.

V školskom roku 2011/2012 žiaci písali test PFIČ úrovne B2 na tému:

«Идеальная школа» (Сочинение - рассуждение). Напишите сочинение (200–220 слов) о том, как Вы представляете себе идеальную школу (приведите аргументы):

- место, где проходит учёба,
- отношения в школе (учителя – ученики, ученики – ученики),
- школьные предметы,
- система оценок,
- внешкольные мероприятия.

Údaje o PFIČ z ruského jazyka úrovne B2 sme dostali od 294 žiakov z 36 škôl. Iba jeden žiak bol žiakom SOŠ, preto v Tab. 4 neuvádzame výsledky podľa druhu školy.

Tab. 4 PFIČ 2012 - ruský jazyk úroveň B2 – úspešnosť podľa druhu školy

Druh školy		
	N	%
GYM	293	99,7
SOŠ a konzervatóriá	1	,3
Spolu	294	100,0

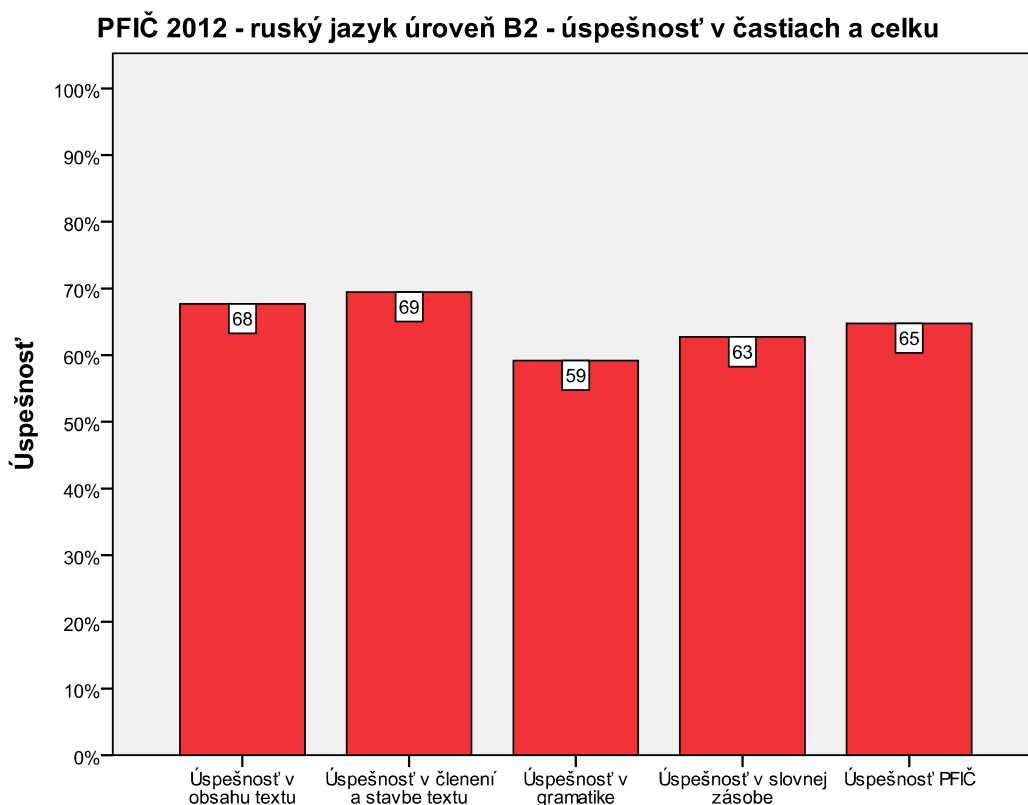
Podľa výsledkov dosiahnutých v jednotlivých oblastiach, za ktoré mohli získať body (obsah textu, členenie a stavba textu, gramatika, slovná zásoba) vidíme, že žiaci boli pri riešení PFIČ (písomnej formy internej časti) testu oveľa úspešnejší ako pri riešení testu EČ - celkové

percento priemernej úspešnosti PFIČ bolo 64,8 %, čo je v porovnaní s priemernou úspešnosťou dosiahnutou v EČ viac cca o 22 %. Takúto vysokú úspešnosť pri riešení dosiahli žiaci napriek tomu, že téma (Škola) patrí na prvý pohľad k tým jednoduchším, ale žáner (úvaha) patrí k tým najnáročnejším.

Najúspešnejší boli žiaci už tradične v dosahovaní bodov za členenie a stavbu textu, kde dosiahli celkovú úspešnosť 69,5 %, podobne úspešní boli aj v počte bodov za obsah textu – 67,7 %. Najmenej úspešní v porovnaní s ostatnými 3 oblasťami boli tak ako aj po iné roky v gramatike – 59,2 %, (ktorá je však v celkovom hodnotení u testovaných žiakov stále na úrovni vysokej úspešnosti), tak, ako to dokumentujú výsledky v *Tab.5* a graf úspešností na *Obr. 13*.

Tab.5 PFIČ 2012 - ruský jazyk úroveň B2 - úspešnosť v častiach a celku (%)

Úspešnosť v obsahu textu	Úspešnosť v členení a stavbe textu	Úspešnosť v gramatike	Úspešnosť v slovnej zásobe	Úspešnosť PFIČ
67,7	69,5	59,2	62,7	64,8

Obr. 13 PFIČ 2012 – ruský jazyk úroveň B2 – úspešnosť v častiach a celku

Záverom z výsledkov úspešnosti možno skonštatovať, že pripravená téma PFIČ pre úroveň B2 bola zostavená v súlade s tematickými okruhmi cieľových požiadaviek RJ, rovnako aj zadanie a štruktúra témy boli zvolené vhodne, o čom svedčí fakt, že testovaní žiaci dosahovali najvyššie percento úspešnosti za oblasti členenie a stavbu textu, obsah textu, ako aj za slovnú zásobu, ktoré bezprostredne s vyššie uvedeným súvisia.

V porovnaní s ostatnými oblasťami trochu nižšiu úspešnosť, ale aj logicky očakávanú, dosahovali žiaci v oblasti gramatika, ktorá sa ukázala aj v tomto školskom roku pri písomnom prejave pre žiakov „najcitlivejšou“ oblasťou, a ako vidíme, potvrdzujú to aj dosiahnuté výsledky žiakov.

Záver

Správa je interpretáciou štatistických výsledkov, ktoré dokladujú korektnosť a exaktnosť maturitnej skúšky. Tie potvrdzujú štatisticky vyhovujúcu priemernú úspešnosť testu (43,3 %) a *Cronbachovo alfa*, t. zn. *koeficient spoľahlivosti* je 0,942, čo dokazuje vysokú *reliabilitu* testu, teda môžeme konštatovať, že spoľahlivosť merania je vysoká aj pri takomto nie veľmi vysokom počte žiakov, ktorý riešili maturitný test vyššej úrovne B2.

Z položkovej analýzy vyplynulo, že v tomto roku boli testovaní žiaci dostatočne úspešní vo všetkých troch častiach testu. Najúspešnejší boli pri riešení úloh v časti Počúvanie, v ktorej dosiahli celkovú úspešnosť 50,1 %, ďalej v časti Čítanie, v ktorej zaznamenali úspešnosť 40,9 % a v porovnaní so všetkými tromi časťami najnižšie percento úspešnosti zaznamenali v časti Gramatika 38,8 %, čo je tiež vyhovujúce percento pre celkovú úspešnosť dosiahnutú v tejto jazykovej kompetencii.

Aj v tomto roku test úrovne B2 písalo z celkového počtu žiakov oveľa viac dievčat ako chlapcov, percento úspešnosti riešenia nie je vecne významné, ani z hľadiska porovnania s národným priemerom úspešnosti riešenia. Poukazuje to na vyváženosť zostavenia testu a zaradenie testových úloh, ktoré nediskriminujú svojou povahou už vopred ani jednu zo spomínaných skupín.

Pokiaľ ide o priemernú úspešnosť jednotlivých výkonnostných skupín žiakov výsledky dokumentujú priemernú úspešnosť jednotkárov ako významne lepšiu ako národný priemer, a to na úrovni strednej vecnej významnosti. Priemerné úspešnosti štvorkárov a päťkárov sa ukázali významne horšie ako národný priemer, a to na úrovni silnej vecnej významnosti. V súvislosti s hodnotou priemernej známky maturitnej vzorky, ktorá bola v tomto roku 2,13, by sme však očakávali lepšie celkové výsledky – konštatujeme to v súvislosti s dosť vysokým percentom žiakov, ktorí nedosiahli v teste EČ B2 ani požadovanú najnižšiu hranicu (33%) na uznanie úspešného výsledku v teste EČ.

Aj keď vieme a opätovne zdôrazňujeme, že každá maturitná vzorka je unikum a medziročné porovnávanie štatistických výsledkov je vo väčšine prípadov interpretačne zavádzajúce, v tomto prípade nám nedá pozastaviť sa pri fakte, že v porovnaní s minulým rokom 2011, keď žiaden žiak nedosiahol nižšiu úspešnosť ako je povinné minimum - teda 33%, v maturitnom roku 2012 úspešnosť menšiu ako 33 % dosiahlo až 115 žiakov z 293, čo

predstavovalo 39,2 % celkového počtu žiakov. Na tomto celkovom poklese úspešnosti sa určite s najväčšou pravdepodobnosťou v tomto prípade pre celkový výsledok negatívne „podpísalo“ najmä povinné zavedenie maturitnej skúšky z vyššej úrovne (B2) paušálne pre všetkých žiakov gymnázií. Takýto záver nám podsúva aj fakt, že kým v predchádzajúcich rokoch bola náročnosť maturitnej skúšky voliteľná, ovplyvnilo to, ako sme už konštatovali pri inej príležitosti vyššie, aj početnosť (oveľa menej žiakov si zvolilo dobrovoľne test vyššej náročnosti), ale najmä kvalitu maturitných vzoriek počas celého predchádzajúceho obdobia. Kvalitu vzorky tým, že žiaci, ktorí si zvolili úroveň B2 boli obvyčajne úspešní, tzv. študijné typy a vysoko motivovaní s ambíciou pokračovať v štúdiu ruského jazyka aj ďalej, prípadne so zámerom využívať ho vo svojej ďalšej profesionálnej kariére. Všetky spomenuté charakteristiky následne ovplyvnili aj celkovú do roku 2012 oveľa vyššiu úspešnosť výsledkov testov. Nesmieme však zabudnúť na to, že táto mnohokrát až extrémne vysoká úspešnosť bola podmienená okrem už vyššie uvedených faktorov aj minimálnou až nízkou početnosťou žiakov, ktorí písali test EČ úrovne B2 (početnosť vzoriek v minulých maturitných rokoch osciloval od cca 25-50 žiakov celkovo). Naše závery podporujú aj údaje z Tab. 6

Tab.6 Prehľad priemernej úspešnosti v EČ MS z RJ podľa zručností v rokoch 2008 – 2012

Úspešnosť	2008 40 žiakov	2009 23 žiakov	2010 46 žiakov	2011 47 žiakov	2012 293 žiakov
Celková	80,4 %	71,5 %	80,7 %	71,1 %	43,3 %
Počúvanie s porozumením	75,1 %	74,1 %	85,8 %	78,9 %	50,1 %
Gramatika a lexika	81,8 %	66,2 %	68,3 %	59,9 %	38,8 %
Čítanie s porozumením	84,1 %	74,1 %	88,0 %	74,5 %	40,9 %

Údaje v tabuľke dokumentujú, že celková priemerná úspešnosť v testoch úrovne B2 bola v porovnaní s rokom 2012 vždy vysoká a oscilovala medzi hodnotami 71,1 – 80,7 %. Dôvod radikálneho poklesu úspešnosti sme analyzovali vyššie a údaje v tabuľke podporujú naše závery.

Celkové percento úspešnosti v jednotlivých častiach testu od roku 2008 až do roku 2011 bolo tiež vždy vysoké: úspešnosti v časti Počúvanie oscilovali medzi hodnotami 74,1 – 85,8 %, v časti Čítanie hodnoty oscilovali medzi 74,1 – 88,0 % a nakoniec v časti Gramatika úspešnosti oscilovali medzi hodnotami 59,9 – 81,8 %. Z hodnôt uvedených v tabuľke je zrejmé aj to, že najlepšie výkony dosahovali žiaci štandardne v celom porovnávanom období v častiach Počúvanie s porozumením ako aj Čítanie s porozumením, a to vrátane roku 2012.

Môžeme teda konštatovať, že v oboch týchto jazykových zručnostiach je väčšina žiakov vysoko, resp. dostatočne úspešná pri riešení testov EČ B2. V porovnávanom období teda žiaci tradične dosahovali najnižšiu úspešnosť v gramatike a lexike. Aj keď zároveň treba uviesť, že úspešnosť, ktorú v jednotlivých rokoch žiaci v časti Gramatika a lexika celkovo dosiahli, bola do roku 2011 vysoká, až veľmi vysoká (dôvody uvádzame vyššie) a hodnota 40,9 % dosiahnutá v roku 2012 patrí tiež k štandardne vyhovujúcej celkovej úspešnosti.

Aj keď sú celkové výsledky viac než uspokojivé, v snahe ešte viac skvalitniť proces prípravy žiakov na maturitnú skúšku z hľadiska všetkých zainteresovaných subjektov (pedagógovia, Štátny pedagogický ústav, metodické centrá, žiaci) by sme radi dali do pozornosti nasledujúce odporúčania.

Na vyučovaní venovať viac pozornosti:

- nácviku techník čítania aj počúvania s porozumením, analytickému aj syntetickému čítaniu, selektívnemu čítaniu,
- precvičovaniu lexiky, najmä synonym,
- práci s doplnkovou literatúrou, využívaníu materiálov z printových zdrojov, televízie, rozhlasu, internetu, oboznamovaniu žiakov popri kodifikovanej jazykovej norme so „živým jazykom“, pretože v tomto období sa ruský jazyk oveľa väčšmi ako ktorýkoľvek iný tradičný cudzí jazyk mení najmä v segmente lexiky, hovorového štýlu,
- vysvetľovaniu, precvičovaniu a upevňovaniu paradigmy sloviess, najmä sloviess pohybu, nácviku ich správneho používania, časovaniu sloviess so zmenami kmeňovej spoluhlásky, slovesám s neštandardným časovaním,
- správne mu používaniu prísloviess (najmä stupňovaniu), predložiek (predložkové väzby),
- snažiť sa eliminovať na čo najnižšiu mieru vplyv interferenčného javu, ktorý je obzvlášť silný pri osvojovaní si ruského jazyka v slovenskom prostredí (príbuznosť slovanských jazykoch sa výrazne podpisuje na asi najčastejších chybách v testových úlohách),
- správne mu používaniu čísloviess, najmä väzbe čísloviess s podstatnými menami.

V oblasti odbornej príprave pedagógov:

- dôkladné oboznámenie sa so základnou pedagogickou dokumentáciou, ktorá po reforme obsahuje obsah, funkcie, prostriedky, lexiku...atď., reflektujúcu jednotlivé úrovne ovládania jazyka od A1-B2 a implicitne obsahuje maturitný štandard,

- sledovať informácie a aktívne používať materiály (testy EČ za minulé roky MS, analýzy výsledkov testov EČ z RJ na internetovej stránke www.nucem.sk (oddelenie MATURITA) a www.statpedu.sk (najmä časť venovanej reformovanej pedagogickej dokumentácii,)
- zúčastňovať sa školení, odborných seminárov a vzdelávania organizovaných metodickými centrami, inštitúciami NÚCEM, ŠPÚ venovaných problematike maturity a príprave na ňu, podľa možností, záujmu a potreby.

Pre vedenie školy:

- v rámci možností vytvárať materiálne podmienky pre skvalitnenie a zefektívnenie práce pedagógov vyučujúcich ruský jazyk,
- podporovať snahu pedagógov rozširovať a zvyšovať si profesionálnu odbornosť – umožniť účasť minimálne na základných informačných a vzdelávacích podujatiach (školeniach, seminároch, vzdelávacích jazykových kurzoch), ktoré organizuje či už NÚCEM, ŠPÚ, niektoré z metodických centier, alebo iná inštitúcia.

Pre ŠPÚ:

- preveriť, či reformovaná pedagogická dokumentácia pregnantne a explicitne stanovuje požiadavky na základné učivo a maturitný štandard pre úrovne B1až C1,
- oboznámiť sa s výsledkami analýz testov EČ a maturít celkovo a zohľadňovať a reflektovať ich vo všetkých materiáloch koncepčného a didaktického charakteru.

Literatúra

1. Burjan, V.: Tvorba a využívanie školských testov vo vzdelávacom procese. Exam : Bratislava 1999.
2. Butaš, J. et.al.: Tvorba testov pre meranie úrovne A1, A2, B1 a B2 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky. ŠPÚ: Bratislava 2011.
3. Gábrišová, E., Ringlerová, V.: Správa o výsledkoch EČ a PFIČ MS z ruského jazyka, úroveň B2. NÚCEM: Bratislava 2011.
4. Gábrišová, E., Ringlerová, V.: Správa o výsledkoch EČ a PFIČ MS z ruského jazyka, úroveň B2. NÚCEM: Bratislava 2010.
5. Gábrišová, E., Ringlerová, V.: Záverečná správa zo štatistického spracovania testu ruského jazyka, úroveň B2, B1. Externá časť MS 2009. Interný materiál NÚCEM: Bratislava 2009.
6. Gábrišová, E.: Hodnotenie a interpretácia výsledkov testu externej časti maturitnej skúšky v šk. r. 2007/2008, z ruského jazyka úroveň A, B, C. NÚCEM: Bratislava 2008.
7. Grošeková, M. : Jazykové skúšky a štandardizované testy 1. časť. In: Bulletin SAIA Slovenská akademická informačná agentúra, Informačný mesačník o štúdiu v zahraničí č. 9, ročník XIV, september 2004.
8. Hendl, J.: Přehled statistických metod zpracování dát. Portál : Praha 2004.
9. Juščáková, Z., Ringlerová, V.: Príručka (vysvetlenie pojmov používaných v záverečných správach zo štatistického spracovania testov EČ MS). Bratislava: ŠPÚ, 2007.
10. Kolektív: Standardy pro pedagogické a psychologické testování. Testcentrum : Praha 2001.
11. Lapitka, M.: Tvorba a použitie didaktických testov. ŠPÚ : Bratislava 1996.
12. Ritomský, A. - Zelmanová, O.: Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní položková a multivariačná analýza s využitím systému SPSS. ŠPÚ : Bratislava 2003.
13. Ritomský, A. - Zelmanová, O. - Zelman, J.: Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní s využitím systému SPSS. ŠPÚ : Bratislava 2002.
14. Rosa, V.: Metodika tvorby didaktických testov. ŠPÚ: Bratislava 2007.
15. Sklenárová, I. - Zelmanová, O.: Metodika spracovania dát z maturity 2005 v systéme SPSS. ŠPÚ : Bratislava 2005.

16. Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky, učenie sa, vyučovanie, hodnotenie, ŠPÚ: Bratislava 2006.
17. SPSS Base 10.0 User`s Guide. by SPSS Inc. : Chicago 1999.
18. SPSS Base 7.0 Syntax Reference Guide. by SPSS Inc.: Chicago 1996.
19. Špecifikácia testov z cudzích jazykov úroveň B1 pre externú časť a písomnú formu internej časti maturitnej skúšky v školskom roku 2011/2012. NÚCEM: Bratislava 2011.
20. Turek, I.: Učiteľ a pedagogický výskum. Metodické centrum : Bratislava 1998 .
21. Wimmer, G.: Štatistické metódy v pedagogickom výskume. Gaudeamus : Hradec Králové 1993